

Van plint tot plafond wordt de koninklijke wachtkamer op Amsterdam CS deze dagen gerestaureerd. De werkzaamheden vorderen in rap tempo. Waardevolle, acuut bedreigde olieverfschilderingen uit de vorige eeuw zijn in ere hersteld. Centimeters diepe scheuren met zorg gedicht, bladgoud ont-daan van het vuil van decennia. Deskundigen tonen zich verrast door de resultaten, de Spoorwegen zijn diep onder de indruk. Nauwelijks gewaardeerde schilderijen blijken bij nader inzien opmerkelijke staaltjes negentiende-eeuwse schilderkunst. Een reportage uit de 'wachtkamer van Beatrix'.

Naar verwachting half februari zijn de werkzaamheden in de koninklijke wachtkamer op Amsterdam CS afgerond.

Projectleider Antoinette van der Walt restaureert met het penseel een olieverfschildering in de toegangshal van de monumentale wachtkamer.

Alles behalve het koninklijk toilet

Door Joop Spanjersberg

De deskundigen zijn 'verrast', de NS bij monde van commercieel-manager Ben Vos 'diep onder de indruk' en de restaurateurs zelf, medewerkers van het gespecialiseerde stucadoorsbedrijf Rescura uit Den Haag, spreken trots van een 'parade-paardje'. Deze week ontstond in de hoofdstad enige opwinding nadat de eerste restauratiesteigers werden verwijderd uit de koninklijke wachtkamer in het Amsterdamse Centraal Station. Onder 'een bruin gele soep van vernis en vuil die zich in de loop der decennia had vastgezet op de wanden van de wachtkamer, kwamen na schoonmaak en herstel vijftien schilderijen tevoorschijn met onverwacht 'brilljante' kleuren en onvermoede details. De schilderijen, eind vorige eeuw gemaakt door de Oostenrijkse kunstenaar Georg Sturm, blijken qua beeldingskracht en techniek bijzondere staaltjes van decoratieve kunst. Afbeeldingen (in olieverf) op de wachtkamerwanden die voorheen nauwelijks enige waardering ontlokten zijn volgens deskundigen treffende voorbeelden van negentiende-eeuwse schilderkunst. Koningin Beatrix is naar verluidt nog niet op de hoogte gesteld van de resultaten die vanaf september vorig jaar zijn bereikt met de — speciaal door het Haagse bedrijf ontwikkelde — sjabloontechnieken en het traditionele penseel. Intussen hebben de NS al voortvarende plannen met de half februari geheel gerestaureerde koninklijke wachtruimte. Traditiegetrouw zullen er weer staatsbezoeken beginnen en eindigen maar het ligt bovenal in de bedoeling de wachtkamer te gebruiken voor representatieve gebeurtenissen in de NS-sfeer, waaronder ontvangsten en recepties. Want de koninklijke wachtkamer, zo wordt met klem beweerd, is te mooi om voor langere tussenpozen ongebruikt te blijven. Verfblikken, schilderspaletten, lege colablikjes en een draagbare radio. Daar omheen beweegt zich de — kleine — kern van restaurateurs, onder leiding van projectleider Antoinette van der Walt, die het specialistische werk in de wachtkamer verricht. Olieverflagen en bladgoud worden behoedzaam gereinigd, bloemversieringen van een gouden biesje voorzien en baksteenrode streepmotieven op het plafond met de hand opgebracht om een 'warme, sfeervolle uitstraling' op te roepen.

Palmboom
Tijdens de eerste officiële bezichtiging op een ijzige winterochtend blijkt geen vierkante centimeter onversierd. Boven deuren prijken latijnse spreuken die zoveel moeten betekenen als „Eens wordt de stek een boom" en „De palmboom groeit tegen de verdrukking in". Onder een imposant gewelfde koepel, met veel glas-in-lood, zijn fabels van La Fontaine verbeeld en de hoge statige trappen die perronwaarts voeren, worden gedomineerd door een maar liefst twee meter

Een van de talrijke wandschilderingen die inmiddels in de oude staat zijn hersteld. Foto's Jaap Rozema/Rotterdams Dagblad

'Wachtkamer van Beatrix' van plint tot plafond gerestaureerd

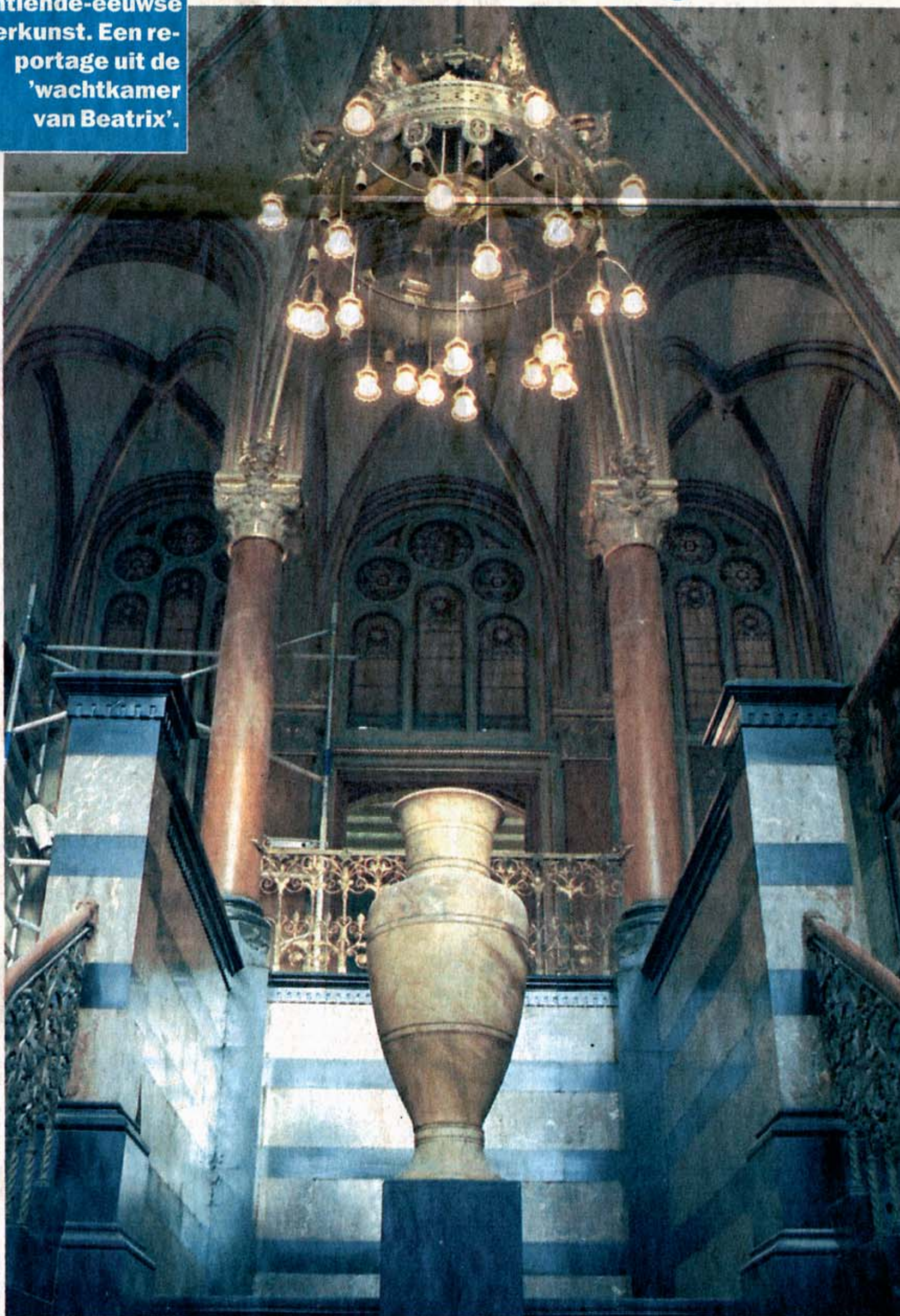
hoge vaas van zandkleurig albast. Alles hebben de Spoorwegen er de afgelopen jaren aan gedaan om het monumentale, in neo-renaissance stijl opgetrokken Centraal Station, gebouwd door architect P. Cuyper en gereedgekomen in 1889, te restaureren en waar nodig ingrijpend te vernieuwen. Uit de krappe begroting zijn tientallen miljoen geïnvesteerd en inmiddels vormen de koninklijke wachtruimte — officieel het Koningspaviljoen genoemd met op straatniveau een speciale in- en uitgang voor rijkswagen met paarden — en daarop aansluitend de eerste en tweede klas wachtkamer de laatste fase in de onvermijdelijke facelift.

Angstig
Het had niet veel gescheeld of aan het vergevorderde restauratiewerk (totale kosten: f 200.000) viel weinig meer af te lezen over de droeve staat waarin de decoraties verkeerden. Zo waren, laat men tijdens de rondleiding weten, tal van olieverfschilderingen verregaand verzeepd. Op sommige plekken zou een bescheiden hoestbui al voldoende zijn geweest om de verf van het onderliggende stucwerk af te blazen. Aan scheurvorming, hier en daar centimeters diep, was evenmin gebrek. En de vele tientallen goudkleurige Nederlandse (sier)leuw-tjes — van die wandversiering restte weinig meer dan een angstig dun laagje bronspoeder. Reddeloos verloren lijken inmiddels de drie (op houten panelen

geschilderde) zinnebeeldige figuren in de toegangshal, voorstellende de voormalige koloniën Oost- en West-Indië en Nederland. De schilderijen gaan alweer enige tijd schuil achter replica's en zijn blijkens de mededelingen nauwelijks meer te herstellen.

Rembrandt

Geen enkele beperking wordt de verslaggever opgelegd in de koninklijke wachtkamer; veel sail-lants passeert de revue en wordt waar nodig van commentaar voorzien. Hoe bijvoorbeeld koninklijke familie en hofhouding in de wachtruimte van oudsher aan gescheiden tafels plegen te zitten, hoe de 'Rembrandt van de Spoorwegen', een gewezen onderhouder, de wachtkamerschilderingen decennialang bijhield en naar eigen smaak kleuren toevoegde die intussen alle ongedaan zijn gemaakt. Foto's nemen van het koninklijk toilet is evenwel strikt verboden. Zoets, klinkt het tamelijk serieus, zou onkies zijn tegenover de leden van het Koninklijk Huis. Alleen de restaurateurs mogen deze dagen, bij hoge uitzondering, van het koninklijk gemak gebruik maken — een, zo leert een onverhoede blik door een halfgeopende deur, rijkelijk betegelde ruimte met een blauw-witte closetpot van antiek Makkumer porselein met een extra brede, houten bril. We sluiten de ogen en wanen ons met enige fantasie een ogenblik in de vorige eeuw.

Een twee meter hoge vaas van albast domineert de hoge, statige trappen die perronwaarts voeren.